

resom na polju raziskovanja umetnosti na ozemlju Slovenije: Erberg, Wallner, Ilg, Dimitz, Strahl, Kukuljević... pa pomeni Steska prvega in najzaslužnejšega slovenskega delavca.

Materijal, ki je izhajal v Mladiki od leta 1925. do 1926., je v ponatisu narastel v debelo oktav-knjigo s 354 stranmi teksta in 72 reprodukcijami.

Uvodoma navaja avtor naše starejše in novejše umetnostno-zgodovinsko slovstvo. Knjiga začenja v razvoju z gotiskim slikarstvom, ki je dobilo pa le dobre štiri strani odmerjene. Steska je specialist bolj za dobo od 17. stoletja do moderne. Ne vem pa, zakaj je prišel članek »Tuji slikarji na Slovenskem 16. do 18. veka« med gotiko in renesanso, posebno, ko so skoraj vsi tam navedeni slikarji obravnavani pozneje na kronološko pravem mestu še enkrat. »Naša renesansa« je dobila le — dobri dve strani. Za renesanso jemlje Steska italijansko stilno merilo in jo začenja tako šele leta 1600. Ta nazor je že zastarel. Renesanco, če vzamemo za njo severnjaško merilo, ki je za nas tiste čase edino na mestu, treba imenovati že skoraj vse slikarstvo 15. veka; že v prvih dvajsetih letih 16. veka so novejša dognanja izkazala visoko renesanso; na drugi strani pa Steska pravilno govori o baroku že v 17. stoletju. To stoletje deli Steska stilno neopredeljeno v dobo Hrena (14—16) in Valvasorja (17—21) ter dodaja članek »Baročni slikarji 17. veka«. Slede monografije Quaglije (26 do 32), Metzingerja (32—58), ki mu je avtor ime poslovenil; kar se tiče njegovega bohinjkega rojstva, mislim, se bo ugotovila neidentičnost Bohinjca in slikarja, ki se je na sliki sv. Antona v Samoboru leta 1754. podpisal »V. Metzinger, Lotheringus«. Metzinger s sledečimi monografijami Jelovška, Berganta, Cebeja itd. v 18. stoletju je najboljše obdelan. Zbrana so mnogoštevilna dela teh mojstrov, kar je sad požrtvovalnega, čebeličnega truda in dela dolgih let. Steskove zasluge za raziskovanje zgodovine našega slikarstva so v glavnem obsežene za dobo krasnega razmaha 1700—1900 in te niso majhne, četudi so že in še bodo Steskovi nasledniki na tem polju tu pa tam imeli še kaj korigirati. Monografijam naših glavnih umetnikov 18. stoletja slede »Ostali slikarji baročne dobe«, tuji in manj pomembni domačini. koncem 18. stoletja začenja Steska šele rokoko — ta prepozna nastava za rokoko v razvoju gre menda tudi na rovaš francoskega merila za rokoko, ki za naše gradivo ni primerno. Tu so nanizane monografije Schütza, bratov Janšev, Potočnika, Herrleina, Kavčiča, Kremser-Schmidta, Lajerja in epigonov z dodatkom o domačih risarskih šolah.

Avtor je tako došel v 19. stoletje, kjer nam predstavi obširno v treh člankih Langusa in njegovo dobo in šolo, dalje Tomina, Stroja, Künla, Kurz-Golden-o. Robleka, Jebačina, Barovskega in vit. Wolffa. Od monografije Tomca, Šubicev, Ogrina, Ažbeta, Grilca, o. Robleka, Jebačina, Barovskega in vit. Wolffa. Od modernih impresionistov omenja Steska le Ažbeta, prepuščajoč tako to poglavje drugim.

Steskovo delo leži veliko in zaslužno pred nami. V glavnem nam je prineslo o g r o m e n d e j s t v e n i m a t e r i j a l, ki je podlaga vsemu nadaljnjemu

raziskavanju: stilnega razvoja, umetniških in socialnih razmer, umetnostnih nazorov in sploh naše kulturne zgodovine, ki še ni napisana. Medtem je prišla za delo novo dorastla šola domačih umetnostnih zgodovinarjev, ki nadaljujejo. Delo gre krepko naprej in se dopolnjuje v celoto — vsi delavci na tem polju pa so hvaležni Steski za to, da je njihovu delu dal materijalni temelj in podlago.

St. Vurnik.

Srbo-hrvatsko slovstvo

Kosta Strajnić: **Svetosavski hram**. Javni apel zvaničnim faktorima srpske cerkve i jugoslovenske države. Beograd, 1926. S. B. Cvijanović.

Ta temperamentno pisana brošura je nastala povodom sklepa odločivnih cerkvenih in državnih faktorjev, da se postavi v Belgradu monumentalna cerkev Sv. Save, za katero bi bilo treba okroglo 200 milijonov dinarjev. Bila naj bi to monumentalna stavba, ki bi služila nacionalni reprezentanci eventualno tudi kot jugoslovanski Panteon. Ker so cerkveni krogi zavzeli stališče, da naj bi bila ta stavba sezidana v slogu največjega razcveta srednjeveške srbske arhitekture in ker se je izvedelo celo, da naj bi se h konkurzu povabili »vsi« stavbinski strokovnjaki naše države in Rusi, ki žive pri nas, od tujih pa samo oni, ki so priznani poznavalci bizantinologije, pisatelj dokazuje, da je na tem temelju nemogoče, da bi došlo do spomenika, ki bi bil vreden reprezentant naše umetniške sedanjosti. To za dokaz naše umetniške zrelosti temeljno vprašanje porabi kot priliko, da' podvrže našo umetnostno politiko temeljiti kritiki in odreka vodilnim beograjskim arhitektom sploh zmožnost, da rešijo tako veliko in važno nalogo. Frst.

Iz tujih literatur

Češko slovstvo

Dr. Frank Wollman: **Slovinské drama**. Spisy filosofické fakulty university Komenského v Bratislavě. Č. VI. — V Bratislavě, 1925. Str. 352. Kč. 45.

Dr. Frank Wollman, docent na bratislavski univerzi, sam pesnik in plodovit dramatik, ki je v letih 1921—24 vsako leto izdal kako večjo dramo z izrazito slovansko tendenco (n. pr. trilogijo »Velika Morava«: Mojmir—Rastislav—Svetopolk) — se je namenil raziskati vso slovansko dramatsko produkcijo in jo poudariti proti romanskemu in germanskemu kulturnemu svetu. Začel je z južnoslovansko dramo ter je v l. 1924. izdal obširno (408 str.) monografijo »Srbo-hrvatské drama« do vojne in v l. 1926. dopolnilo razvoja po vojni; iz priprav za podobni slovenski del pa je priobčil več podrobnejših analitičnih studij: První dramatisace zrady Tugomirovy a Gerovy (Sbornik R. III. č. 35(7), 1925), Slovinský dramatik Ivan Cankar (Prúdy, 1925 — ref. L. Z. 1925), Veronika Desnická (Machalův Sbornik 1925) in začeta poglavja: Počátky slovinské dramatiky a A. T. Linhart (České divadlo 1925), kar vse so večina izrezki iz monografije »Slovinské drama«, izišle l. 1926. (letnica 1925!), posvečene Linhartu, »prosvetljenemu historiku